

Regioner
Ekonomidirektörer Reg
Budgetchefer Reg
Finanschefer Reg
Redovisningschefer Reg
Regionekonomer

Budgetpropositionen för 2021 och Höständringsbudget för 2020

Den 21 september presenterade regeringen Budgetpropositionen för 2021 (2020/21:1) och Höständringsbudget för 2020 (2020/21:2). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör regionerna åren 2021–2023. Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) *egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Den ekonomiska budgetpropositionen syftar till att ange politikens inriktning för perioden 2021–2023. Höständringsbudgeten anger förändringar i årets budget. Nedan sammanfattas några av satsningarna:

- Ytterligare 10 miljarder kronor satsas på generella medel till kommuner och regioner för 2021 och med 5 miljarder för 2022. Tillsammans med tidigare ändringsbudgetar är det en ökning med 22,5 miljarder för 2021 och med 17,5 miljarder för 2022 jämfört med BP20. För 2023 aviseras ingen ökning.
- Anslaget för att ersätta merkostnader på grund av covid-19 inom hälso- och sjukvård samt omsorg ökar från 5 miljarder kronor till 10 miljarder i höständringsbudgeten. Ingen ersättning aviseras för 2021.
- 2 miljarder för testning och smittspårning 2021. En sänkning med 4,8 miljarder kronor jämfört med 2020.
- Stärkt förlossningsvård med 0,5 miljarder kronor 2021–2022.

Innehållsförteckning

Ekonomi	3
Hälsa- och sjukvården	9
Övrig hälso- och sjukvård	18
Digitalisering	19
Kultur och fritid	19
Infrastruktur, trafik och landsbygd	20
Försvaret och samhällets krisberedskap	23
Bostadsförsörjning, byggande och stadsutveckling	23
Miljö, energi och livsmedel	24
Arbetsgivarfrågor	26

Ekonomi

Prognoser och antaganden för samhällsekonomin i budgetpropositionen

Här följer en kort sammanfattning av den samhällsekonomiska utveckling åren 2020–2023 som är regeringens huvudscenario och grunden för propositionens beräkningar.

Propositionen beskriver utvecklingen i den globala och svenska ekonomin som fortsatt mycket osäker.

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens beräkningar

Procentuell förändring om inte annat anges; värden enligt "Vårpropositionen 2020" i parentes (15 april 2020)

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP ¹	1,2 (1,2)	−4,9 (−4,2)	4,0 (3,3)	3,8 (3,4)	2,9 (3,3)
Arbetade timmar ¹	−0,3 (−0,3)	−4,3 (−2,4)	3,0 (1,5)	1,8 (1,1)	1,6 (2,1)
Arbetslöshet ²	6,8 (6,8)	9,0 (9,0)	9,5 (9,0)	8,1 (8,4)	7,1 (7,0)
BNP-gap ³	0,7 (0,8)	−5,9 (−5,2)	−3,8 (−3,6)	−1,8 (−1,9)	−0,6 (−0,4)
Timlöner ⁴	2,6 (2,6)	1,8 (2,2)	2,2 (2,4)	2,5 (2,6)	2,8 (2,8)
KPIF, årsgenomsnitt	1,7 (1,7)	0,3 (0,5)	1,2 (1,5)	1,4 (1,6)	1,7 (1,8)
Prisbasbelopp, tusen kronor	46,5 (46,5)	47,3 (47,3)	47,6 (47,5)	48,0 (48,1)	48,5 (48,7)
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	0,3 (0,4)	−5,5 (−3,8)	−3,5 (−1,4)	−1,6 (0,1)	0,3 (1,5)
Strukturellt sparande i off. sektor ⁵	0,3 (0,4)	−2,6 (−0,9)	−1,0 (0,6)	−0,3 (1,2)	0,8 (1,7)
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	35,2 (35,1)	42,6 (39,9)	42,3 (38,3)	41,4 (36,2)	39,5 (32,4)

¹Kalenderkorrigerat. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP.

⁴Konjunkturlönestatistiken (Medlingsinstitutet). ⁵Procentandel av BNP.

Källa: Budgetpropositionen för 2021 (Prop. 2020/2021:1) samt 2020 års ekonomiska vårproposition (Prop. 2019/20:100).

Sammanfattande punkter

- Både BNP och sysselsättning i Sverige faller i år.
- Arbetslösheten fortsätter att stiga även 2021.
- En snabb återhämtning för BNP och arbetsmarknaden antas ske 2021–2023, men lågkonjunktoren dröjer ändå kvar ända till 2023 (BNP-gapet är då ännu negativt).
- Det finansiella sparandet i offentliga sektorn beräknas i år visa ett stort underskott. Detta negativa sparande ligger i huvudsak i staten (−5,1 procent av BNP). Trots de betydande förslag som presenteras i budgetpropositionen (vilka höjer de offentliga utgifterna och sänker inkomsterna 2021) minskar sparandeunderskottet nästa år. Samma utveckling antas åren 2022–23 och den offentliga skuldkvoten sjunker därför årligen i regeringens beräkningar. I hög grad följer denna kalkylerade utveckling på den starka ekonomiska återhämtning som antas, med ihållande hög tillväxt för BNP och sysselsättning samt gradvis sjunkande arbetslöshet.

Revideringar

Jämfört med de beräkningar som lågt till grund för 2020 års ekonomiska vårproposition räknar regeringen nu med en högre tillväxt för BNP och sysselsättning 2021. Detta bör dock till viss del förstås utifrån att nedgången i ekonomin i år också blev större än vad som tidigare beräknades. Bedömningen över andelen arbetslösa är uppreviderad för nästa år men nedreviderad för år 2022. Generellt är ökningstakten för löner och konsumentpriser nedreviderad, såväl i år som åren därefter.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Anders Brunstedt tfn 08-452 78 19, Bo Lege-rius tfn 08-452 77 34 och Anna Kleen tfn 08-452 77 62, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

I den skatteunderlagsprognos som regeringen presenterar ökar skatteunderlaget med 15,5 procent på 5 år, något mer än SKL:s prognos från augusti. Utvecklingsbanorna skiljer sig dock åt betydligt, vilket bör betraktas utifrån den stora prognososäkerhet som för närvarande råder. Dessutom har regeringen beaktat en rad förslag som presenterats efter SKR:s senaste prognos och som påverkar det kommunala skatteunderlaget.

- Skatteunderlaget beräknas dämpas från och med år 2021 till följd av förslag om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år.
- Skatteunderlaget beräknas höjas från och med år 2021 till följd av det förslag om en justerad beräkning av bilförmån som regeringen avser att lämna förslag om under våren 2021.
- Skatteunderlaget beräknas höjas från och med år 2021 till följd av förslag om en ny beskattningsbar förmån, inkomstpensionstillägg.
- Skatteunderlaget beräknas höjas från och med år 2023 till följd av Pensionsgruppens överenskommelse om justerade åldersgränser.

Konsekvenserna på kommunernas och regionernas skatteintäkter av dessa förslag föreslås i vanlig ordning regleras genom höjningar respektive sänkningar av det generella statsbidraget.

Dessutom beräknas nu effekterna bli avsevärt mindre av ett förslag som presenterades i extra ändringsbudget i våras. Det gäller möjligheten för enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag att i deklarationen för år 2019 avsätta 100 procent av vinsten upp till en miljon kronor till periodiseringsfond. Den ursprungliga bedömningen (se prop. 2019/20:151) var att detta skulle minska skatteunderlaget med 27 miljarder kronor 2019 och öka det med 1/6 av detta belopp vart och ett av åren 2020–2025, då avsättningen ska återföras. Nu bedöms minskningen stanna på cirka 3 miljarder 2019 och återföringarna bli motsvarande mycket mindre 2020–2025.

I den prognos som SKR presenterade i augusti baserades skatteunderlagstillväxten 2019 på det preliminära beskattningsutfallet från den 4 augusti, som indikerade att inkomst av enskild näringsverksamhet skulle bli betydligt större än vad

som var förenligt med så stora avsättningar till periodiseringsfond som beräknades i våras.

Tabell 2. Skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023	2019–2023
Reg, sep	2,9	2,0	2,2	3,6	3,9	15,5
underliggande	3,3	2,5	2,5	3,6	3,5	
SKR, aug	2,8	2,4	1,3	3,9	4,0	15,2
underliggande	3,5	2,9	1,3	3,9	4,0	

Källa: Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner.

Till följd av att flera förslag som påverkar skatteunderlaget är beaktade i regeringens förslag men var okända när SKR utarbetade sin augustiprognos är det svårt att analysera exakt vad skillnaderna mellan de båda prognoserna beror på. Inte heller skillnaden i underliggande utveckling är okomplicerad, eftersom effekterna av en tidigare regeländring nu beräknas bli avsevärt mindre än i tidigare prognoser. Ungefär hälften av den stora differensen för år 2021 kan förklaras av att regeringen utgår från större ökning av lönesumman.

Frågor om skatteunderlaget besvaras av Bo Legerius tfn 08-452 77 34, avdelningen för ekonomi och styrning.

Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, regioner

I tabellerna nedan redovisas vilka förändringar som gjorts i BP2021 jämfört med de ramar som presenterades i BP2020. I samband med vår skatteunderlagsprognos den 1 oktober kommer uppdateringsfiler till modellen skatter och bidrag och prognosunderlag att finnas tillgängliga. Inom någon vecka kommer också våra specifikationer över vissa statsbidrag att uppdateras.

Tabell 3. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Miljoner kronor

	2020	2021	2022	2023
Totalt enligt BP2020 EkonomiNytt 10/2019	34 650	35 550	35 550	35 550
Skatteväxlingar 2020, OBS! saknas i RK:s underlag	7	7	7	7
Tillskott VÅP 2020		3 750	3 750	3 750
Tillskott BP2021		3 000	1 500	
Övriga ekonomiska regleringar				
Kompensation för sänkt skatt 65 år		799	799	799
Skatteavtalet Sverige Danmark		17	17	17
Avsättning periodiseringsfond		-60	-60	-60
Förmånsvärden personbilar		-23	-114	-204
Justerad pensionsålder				-917
Totalt enligt detta EkonomiNytt	34 657	43 040	41 449	38 942

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Kronor per invånare

	2020	2021	2022	2023
Totalt enligt BP2020 EkonomiNytt 10/2019	3 358	3 416	3 389	3 363
Skatteväxlingar 2020, OBS! saknas i RK:s underlag	1	1	1	1
Tillskott VÅP 2020	0	360	357	355
Tillskott BP2021	0	288	143	0
Övriga ekonomiska regleringar				
Kompensation för sänkt skatt 65 år	0	77	76	76
Skatteavtalet Sverige Danmark	0	2	2	2
Avsättning periodiseringsfond	0	-6	-6	-6
Förmånsvärden personbilar	0	-2	-11	-19
Justerad pensionsålder	0	0	0	-87
Totalt enligt detta EkonomiNytt	3 358	4 135	3 951	3 684

Föreslagna och tidigare aviserade tillskott

I propositionen Vårändringsbudget för 2020 föreslogs och aviserades att anslaget för kommunalekonomisk utjämning skulle ökas med 12,5 miljarder kronor som permanent tillskott från och med 2021. Regionernas del uppgår till 3,75 miljarder.

I syfte att minska behovet av att höja kommunalskatterna och skära ner i verksamheter, och samtidigt ge kommuner och regioner bättre förutsättningar att utveckla välfärdens verksamheter, föreslår regeringen att anslaget ökas med ytterligare 10 miljarder kronor 2021 och av dessa beräknas 5 miljarder kvarstå på anslaget 2022. Regionernas del uppgår till 3 miljarder 2021 och 1,5 miljarder 2022.

Tillskott som avser 2020 ingår ej i anslaget för kommunalekonomisk utjämning. I Bilaga 1 finns beräkningar per region av de extra tillskotten per kommun.

Delar av välfärdsmiljarderna som anslogs i BP2017 har fördelats utifrån regionernas asyl- och flyktningmottagande. Från och med 2021 ingår även denna del i anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Det är enligt plan och har därmed redan tidigare ingått i SKR:s beräkningar av det generella statsbidraget och därmed i de regionvisa budgetförutsättningarna.

Övriga ekonomiska regleringar

Regeringen föreslår i denna proposition att det **förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år förstärks**. Förslaget medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas och regionernas skatteintäkter. Regeringen föreslår att kommunerna och regionerna kompenseras för det intäktsbortfall som förslaget medför. Anslaget ökas därför med 2,2 miljarder kronor från och med 2021. Preliminärt beräknas kompensationen fördelas med 1,4 miljarder till kommunerna och 0,8 miljarder till regionerna.

I skatteavtalet mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att

pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2021 föreslås en ökning av anslaget med 17 miljoner kronor för regionerna.

Efter förslag i propositionen Extra ändringsbudget för 2020 beslutade riksdagen om en utökad möjlighet att sätta av medel till **periodiseringsfond för enskilda näringsidkare** och fysiska personer som är delägare i handelsbolag. Detta påverkar kommunsektorns skatteunderlag och kommunsektorns resultat för 2020 bedöms minska med 1 miljard kronor. Kommunsektorn kompenseras för denna minskning. Resultatet bedöms påverkas positivt under perioden 2021–2026, när avsättningarna till periodiseringsfonderna återförs till beskattning. Över tid är alltså förslaget neutralt för kommunsektorn. Regeringen anser därför att anslaget till regionerna bör minskas med 60 miljoner kronor årligen under 2021–2026.

Regeringen avser att under våren 2021 lämna förslag om en **justerad beräkning av bilförmån**, för att uppnå likformighet i beskattningen av bilförmånen i förhållande till kontant lön. Detta ökar kommunsektorns skatteinkomster. Anslaget till regionerna minskas till följd av detta med 23 miljoner kronor 2021, med 114 miljoner 2022 och 204 miljoner 2023. För 2024–2025 finns ingen uppdelning av beloppen mellan kommuner och regioner men genom att använda samma andel som 2023 beräknar SKR beloppen för regionerna till en minskning med 294 miljoner 2024 och 362 miljoner 2025.

Regeringen avser att lämna förslag om **justerad åldersgräns** för det förhöjda grundavdraget, från 65 år till 66 år 2023 och till 67 år 2026. Detta ökar kommunsektorns skatteinkomster och anslaget till regionerna minskas till följd av detta med 917 miljoner kronor från och med 2023.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10, avdelningen för ekonomi och styrning.

Arbetsgivaravgifter och PO för regioner år 2020 och preliminärt år 2021

De totala arbetsgivaravgifterna inklusive avtalsförsäkringar och avtalspensioner, det vill säga det föreslagna PO-pålägget för budgetändamål är 46,45 procent av lönesumman i regionerna år 2020. Nästa år 2021 bedöms PO-pålägget preliminärt, bli **46,15 procent**.

Se Bilaga 2 för regionernas arbetsgivaravgifter 2020 och 2021.

Arbetsgivaravgifter sänks för unga 19–23 år

Arbetsgivaravgifterna enligt lag uppgår år 2020 till 31,42 procent. I budgetpropositionen aviseras oförändrade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent avseende år 2021. Även de ingående sociala avgifterna föreslås vara oförändrade.

För ungdomar mellan 19 och 23 år (år 2021; de som är födda mellan 1998 och 2002) har regeringen och dess samarbetspartier föreslagit en sänkning av arbetsgivaravgiften under perioden april 2021 till mars 2023. Sänkningen uppgår till 11,69 procent. Det innebär att den sammantagna arbetsgivaravgiften blir 19,73 procent av lönesumman. Beslut fattas i riksdagen senare under hösten.

Avtalsförsäkringar

Premieuttaget för avtalsförsäkringarna är 0,13 procent år 2020. För 2021 bedöms de preliminärt bli oförändrade, det vill säga 0,13 procent. Beslut om premierna fattas senare i höst.

Omställningsfonden är en icke vinstdrivande stiftelse som arbetar utifrån ett kollektivavtal och omfattar anställda inom kommun- och regionsektorn. De ger stöd till såväl arbetsgivare som fackförbund både när det gäller förbyggande arbete med kompetensutveckling och i samband med övertalighet. Medarbetare som sägs upp på grund av arbetsbrist får aktivt omställningsstöd i upp till två år. I samband med avtalsförhandlingarna om ett nytt omställningsavtal bestämdes att premien på 0,10 procent ska tas ut på omställningsförsäkringen för år 2020. Faktureringen av premien avseende år 2020 görs av omställningsfonden först nu i höst. För år 2021 väntas premien till omställningsfonden bli oförändrad det vill säga 0,10 procent.

Övriga delar av avtalsförsäkringarna uppgår till totalt 0,03 procent.

Avtalspensioner

Det kalkylerade pålägget avseende avtalspensioner år 2020 är 14,90 procent. Vi föreslår att det för år 2021, uppgår till 14,60 procent.

Enligt nya beräkningar ser det emellertid ut som att kostnaderna för avtalspensioner blir betydligt lägre innevarande år, 2020, än det föreslagna pålägget. Vi reviderar dock inte föreslagna PO, då dessa är till för budgetändamål.

Det föreslagna PO-pålägg är beräknat utifrån ett genomsnitt i sektorn. Pensionskostnaden är relaterad till lönesumman. Kostnaden är dock betydligt högre procentuellt för de anställda som har inkomster utöver tak (cirka 42 000 kr/månad). Kostnaden skiljer sig därför åt i olika regioner beroende på lönestruktur. För att ta hänsyn till detta kan man jobba med differentierat PO-pålägg. Se exempel i bilaga 1.

Anställda över 65 år

För anställda som vid årets ingång fyllt 65 år är arbetsgivaravgiften enligt lag 10,21 procent (ålderspensionsavgiften). Avseende avtalsförsäkringar betalas endast TFA (0,01 procent). Premie för avgiftsbestämd pension om 5,59 procent betalas vanligen fram till 67 år. Sammantaget blir därmed PO pålägget för de som fyllt 65 år 15,81 procent.

Ungdomar 15–18 år

För ungdomar i åldern 15–18 år är arbetsgivaravgiften sänkt. På inkomster upp till 25 000 kr/månad ska enbart pensionsavgiften betalas. Ungdomar tjänar även in avtalspension.

Frågor om Arbetsgivaravgifter kan ställas till Siv Stjernborg, tfn 08-452 77 51, eller Robert Heed, tfn 08-452 71 41, avdelningen för ekonomi och styrning.

Hälso- och sjukvården

Merkostnader i Hälsa- och sjukvård och omsorg, covid-19

Regeringen har uttryckt att det övergripande målet för Sveriges hantering av coronaviruset är att begränsa smittspridningen, skydda människors liv och hälsa och säkra sjukvårdens kapacitet. Regeringen arbetar med att se till att kommuner och regioner, där vården bedrivs, har alla nödvändiga resurser. Att säkerställa resurser till hälso- och sjukvård, begränsa inverkan på annan samhällsviktig verksamhet, lindra konsekvenser för medborgare och företag samt dämpa oro är också del av målen. Utbrottet av covid-19 har inneburit att hälso- och sjukvården bland annat behövt ställa om sina verksamheter för att kraftigt utöka kapaciteten för intensivvård. Svensk sjukvård har visat att den har en god förmåga till omställning och att personalen gör kraftfulla insatser.

Regeringen har under 2020 tillfört anslaget bidrag till folkhälsa och sjukvård totalt 17 456 miljoner kronor med anledning av utbrottet av det nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19. Av dessa har 10 miljarder kronor avsatts för att ersätta kommuner och regioner för merkostnader inom hälso- och sjukvården och omsorgen och 6,8 miljarder för att skyndsamt utöka antalet tester för covid-19. För 2021 upphör anslaget för merkostnader och anslaget för testning och smittspårning minskas med 4,8 miljarder.

Kommentar: Satsningar inriktade på att specifikt ersätta kommuner och regioner för merkostnader under covid-19 minskar alltså avsevärt under 2021, det måste finnas en beredskap från regeringens sida att åter kunna möta oförutsedda kostnader inom vård och omsorg om detta krävs för att hantera pandemin.

Skyddsutrustning

Regeringen konstaterar att en fortsatt samordning av arbetet med skyddsutrustning behövs. För att säkra den nationella tillgången till skyddsutrustning och annan materiel under den pågående coronapandemin och möjliggöra Socialstyrelsens lagerhållning av skyddsutrustning och annan materiel föreslår regeringen att anslaget tillförs 122 miljoner kronor 2021.

Ansvar för inköp och lagring av skyddsutrustning åligger enligt ansvarsprincipen varje region och kommun. Efter att regeringen fattat beslut om uppdrag till Socialstyrelsen, samt att SKR tagit en samordnade roll som dialogpartner till Socialstyrelsen har en bättre samordning skett. Behov av samordning är fortsatt stor. Samordningsfunktionen när det gäller att identifiera behov av material till sjukvården kommer fortsatt att finnas kvar under 2021.

Testning och smittspårning

För att fortsatt möjliggöra testning och smittspårning av covid-19 föreslår regeringen att 2 000 miljoner kronor avsätts på anslaget för 2021. Regionerna ska kunna testa alla som behöver testas. Anslaget upphör 2022.

Folkhälsomyndigheten leder arbetet med att koordinera de aktörer som behövs för att provtagningen ska kunna utökas. Den 11 juni fattade regeringen beslut

om en överenskommelse med SKR om att möjliggöra för storskalig testning både vid symptom för att påvisa infektion, så kallad PCR-testning, och antikroppstester efter genomgången infektion, så kallad serologisk testning. För att möjliggöra detta och en aktiv smittspårning avsattes ytterligare 5,9 miljarder kronor samtidigt som regionerna åtog sig att utföra testningen.

Parallellt med testning av aktiv infektion med PCR bygger regionerna upp kapacitet för serologisk testning utifrån de rekommendationer Folkhälsomyndigheten lämnar för att säkerställa kvalitet och säkerhet i testningen. Sådan testning ska vara avgiftsfri för hälso- och sjukvårdspersonal, personal inom omsorg, brukare i särskilt boende och hemtjänst. Serologisk testning erbjuds övriga befolkningen mot en egenavgift. Det är upp till varje region att organisera och skala upp kapaciteten för sin testning utifrån sina förutsättningar och det lokala behovet.

Det är glädjande att regeringen genom budgetpropositionen tydliggör att ändamålsenlig testning avseende covid-19 fortsatt är ett område där regeringen och regionerna tar ett gemensamt ansvar. Nivån på det aviserade anslaget ter sig dock lågt regionerna har redan under de 11 veckor som gått sedan överenskommelsen med regeringen träffades i juni 2020 genomfört PCR-tester och Serologiska tester för motsvarande 1,7 miljarder kronor. Det är viktigt att finansieringen av testningen inte blir begränsande.

Vaccin

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2021 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot sjukdomen covid-19.

Regeringens vaccinstrategi vilar på tre ben. Det första är regeringens fortsatta internationella arbete inom till exempel EU- och FN-systemet. Det andra är tillsättandet av en nationell vaccinsamordnare med uppdrag att trygga tillgången till vaccin till de som behöver vaccineras i Sverige. Det tredje är ett uppdrag till Folkhälsomyndigheten att ta fram en nationell vaccinationsplan med prioriteringsordning utifrån olika scenarier baserat på olika vaccinkandidater som kan tänkas bli godkända.

Regeringen har framhållit vikten av global solidaritet i vaccinfrågan och framhåller att ingen är säker mot covid-19 förrän alla är säkra. WHO har tagit fram ett allokeringsramverk med rekommendationer bland annat om vilka grupper i befolkningen som ska få vaccin först.

Regeringen bemyndigas att för 2021 besluta att Folkhälsomyndigheten får ta upp lån i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 2 miljarder kronor. Detta utgör ett viktigt led i förberedelserna för att till exempel kunna sluta förköpsavtal med vaccinutvecklare, och säkra tillgången till vaccin mot covid-19 i Sverige. Regeringen bedömer att detta är satsningar som kommer behöva fortsätta även 2021.

SKR anser det är centralt att de fortsatta statliga insatserna för att stödja regioner och kommuner med covid-19 sker utifrån de behov som sektorn har. När det gäller inköp och fördelning av vaccin är det en förutsättning för genomförande att det sker i nära samverkan med kommuner, regioner och SKR.

Frågor om covid-19 inom hälso- och sjukvården kring testning och smittspårning besvaras av Ulrika Vestin tfn 08-452 75 64, avdelningen för vård och omsorg.

Uppskjuten vård och vårdens tillgänglighet

En stor satsning genomförs för att möta de uppdämda vårdbehoven. Staten kommer att stödja regionerna i deras arbete för att säkerställa tillgängligheten i hälso- och sjukvården.

För att stärka förutsättningarna för patienter i hela landet att få vård i rimlig tid fick Socialstyrelsen i uppdrag i juni 2020 att lämna förslag på hur myndigheten kan stödja regionernas hantering av de uppdämda vårdbehov som har orsakats av utbrottet av covid-19. I augusti 2020 tillsatte regeringen en kommitté i form av en delegation med uppdraget att verka för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården, med fokus på kortare väntetider. Detta gäller inte minst i det efterarbete som följer på utbrottet av covid-19, då en stor mängd uppskjutna vårdinsatser kommer att behöva omhändertas.

En stor mängd uppskjutna eller inställda planerade åtgärder, till exempel screeningbesök och operationer, innebär att hälso- och sjukvården efter covid-19 förväntas behöva omhänderta många fler patienter än tidigare. Av dessa kommer vissa patienter ha större vårdbehov på grund av försämrat hälsotillstånd som följd av uppskjutna vårdinsatser. Vidare medför covid-19 att antalet patienter i behov av rehabiliteringsinsatser kommer att öka. Det innebär att det bildas en kö av patienter som framöver kommer att behöva vård och behandling. Därmed ökar de totala vårdbehoven, vilket i sig leder till ökad administration av de köer som bildats. Sammantaget finns det ett behov av att följa och analysera utvecklingen av väntetider och vårdköer inom hälso- och sjukvården, med särskilt fokus på konsekvenser av covid-19.

Tillgängligheten till både den specialiserade vården och primärvården behöver öka och att korta väntetiderna till vården är en av regeringens prioriterade frågor. Som en följd av utbrottet av covid-19 görs för närvarande omprioriteringar i hälso- och sjukvården. Det handlar till exempel om att planerade vårdinsatser som operationer, screeningar och utredningar har behövt skjutas upp. Sammantaget kommer det att ställa höga krav på hälso- och sjukvården framöver för att patienter ska få vård i rimlig tid. Regeringen bedömer att det krävs flera olika insatser för att möta denna utmaning.

För att hälso- och sjukvården ska klara den nödvändiga återhämtningen och kunna hantera den uppskjutna vården och den covid-19-relaterade vården som utbrottet av covid-19 inneburit föreslår regeringen 4 miljarder kronor 2021. För 2022 beräknas 4 miljarder.

Regeringen fortsätter också att avsätta 3 miljarder kronor för 2021 för en vidareutvecklad kömiljard med syfte att korta köerna och minska väntetiderna i hälso- och sjukvården. Av dessa bör 380 miljoner avsättas för insatser som syftar till att korta köerna i barn- och ungdomspsykiatrin.

Inför 2021 återgår anslaget namn och ändamål (Tillgänglighet) till dess ursprungliga utformning benämningen blir därmed åter Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna för 2021 anslaget kvarstår 2022 och 2023

Det är positivt att regionerna erhåller ersättning för att komma till rätta med den vård som skjutits upp under den pågående pandemin, det är dock viktigt att den prestationsbaserade ersättningen inom ramen för tillgänglighetsinsatserna inte blir ett hinder för de regioner som drabbats hårdast under pandemin.

Frågor om uppskjuten vård och vårdens tillgänglighet besvaras av Annika Brodin Blomberg tfn 08-452 74 36, avdelningen för vård och omsorg.

Nära vård

Regeringen föreslår att ytterligare 300 miljoner kronor tillförs området nära vård 2021 för att stärka primärvården med särskilt fokus på vård på landsbygd bland annat genom digitalisering. Regeringen beräknar att det avsätts 300 miljoner även 2022. Detta förstärker den nuvarande satsningen på området på 3 miljarder. Därmed uppgår satsningen totalt till 3,3 miljarder kronor 2021 och 2022 och därefter 3 miljarder årligen.

Funktionen fast läkarkontakt i primärvården ska fortsätta att utvecklas och stärkas. Av satsningen ska 200 miljoner kronor årligen användas för arbetet med att säkerställa att patienter som önskar en namngiven fast läkarkontakt i primärvården ska få det, kopplad till den utförare patienten har valt.

En stark primärvård har särskilt goda förutsättningar att både förebygga och behandla stora folksjukdomar. Den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården utgör en betydande del av primärvårdsnivån och är en viktig aktör för att utvecklingen till en nära vård med fokus på primärvården ska lyckas.

Regeringen anser att det behövs lika villkor för offentliga, ideella och privata vårdgivare och att konkurrensneutralitet råder. Socialstyrelsen och Konkurrensverket har fått i uppdrag att kartlägga möjligheten för flera utförare av hälso- och sjukvård att tillsammans få delta i ett valfrihetssystem enligt LOV respektive gemensamt delta i en upphandling enligt LOU. Socialstyrelsen kommer att redovisa detta senast den 1 november 2021.

Frågor om nära vård besvaras av Lisbeth Löpare Johansson tfn 070-567 44 66, avdelningen för vård och omsorg.

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp

Regeringen har avsatt 300 miljoner kronor 2020 i syfte att införa personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp inom hälso- och sjukvården. De sammanhållna vårdförloppen syftar till att öka jämlikheten, effektiviteten och kvaliteten i vården. Under 2019 påbörjades arbetet med vårdförlopp inom tio sjukdomsområden. Under 2020 har tre av dessa beslutats: höftledsartros inom primärvård, reumatoid artrit samt stroke och TIA. Ytterligare tre är planerade att beslutas om i september. Under 2020 har arbete påbörjats för ytterligare 15 vårdförlopp. Regeringen vill med denna satsning även förstärka regionernas gemensamma system för kunskapsstyrning.

Under 2021 föreslås en fortsatt insats på 300 miljoner kronor med fokus på genomförande och uppföljning. För 2022 och 2023 beräknas 300 miljoner för respektive år. Tidigare har det aviserats att satsningen för 2021 skulle öka till 500 miljoner.

Att satsningen förlängs bådär för långsiktighet och stabilitet i arbetet. Konsekvenser av att den tidigare aviserade utökningen uteblir 2021 behöver analyseras.

Frågor om ovan besvaras av Christina Holmström tfn 08-452 76 44, 072-997 60 52, avdelningen för vård och omsorg.

Sjukskrivning och rehabilitering

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och bidrag till berörda aktörer i sjukskrivningsprocessen. Medlen avser bidrag till hälso- och sjukvården för arbetet med sjukskrivningsprocessen, bidrag till arbetsgivare för arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd, samt bidrag till företagshälsovården för medicinsk service. Medlen avser även kostnader för rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, försäkringsmedicinska utredningar, finansiell samordning genom samordningsförbund samt vissa förvaltningsutgifter. Därtill avser medlen utgifter för kunskapsutveckling för sjukskrivningsprocessen och åtgärder för en effektiv sjukskrivningsprocess.

Följande förändringar föreslås i anslagsposten Bidrag för sjukskrivningsprocessen för 2021.

Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samarbetar i syfte att vidta insatser som bidrar till att den som är sjukskriven återfår arbetsförmågan och kan återgå i arbete. Insatserna ska bidra till att skapa goda förutsättningar för övergång till arbetsmarknaden och förkorta tiden i sjukförsäkringen. För 2020 avsattes 700 miljoner kronor till detta.

Regeringen och SKR träffade i december 2019 en överenskommelse om En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2020. Överenskommelsen omfattar totalt 944 miljoner kronor som utbetalas 2021. Därefter upphör dessa riktade statsbidrag för sjukskrivningsprocessen.

Försäkringsmedicinska utredningen

Den 1 januari 2019 trädde lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar i kraft. Lagen anger att en region ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Regionen har rätt till ersättning från staten för sina kostnader. Syftet med utredningarna är att tillgodose Försäkringskassans behov av att i rätt tid få tillgång till kvalificerade medicinska underlag för beslut i vissa mer svårbedömda ärenden. För 2020 avsattes 250 miljoner kronor.

Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för arbetsplatsinriktade rehabiliteringsinsatser. För 2020 avsattes 218 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2020 och av dessa medel bedöms 90 miljoner förbrukas. Mot bakgrund av lägre beräknad förbrukning under 2020 minskades medlen med 43 miljoner i vårändringsbudgeten 2020 för att finansiera Pensionsmyndighetens förvaltningsanslag. På grund av lägre medelsförbrukning minskas medlen med 68 miljoner från och med 2021 till 150 miljoner.

Stöd till Socialstyrelsens arbete som kunskapsmyndighet

Överenskommelsen mellan regeringen och SKR om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess har bidragit till att sjukskrivningsfrågan i ökad utsträckning har blivit en integrerad del i hälso- och sjukvårdens arbete. För att upprätthålla och vidareutveckla hälso- och sjukvårdens arbete anser regeringen att Socialstyrelsen har en strategiskt central roll i egenskap av kunskapsmyndighet för vård och omsorg. Socialstyrelsens utvecklingsplan för försäkringsmedicin beskriver hur myndigheten avser att utveckla sitt stöd till hälso- och sjukvården. Regeringen anser att Socialstyrelsens utvecklingsplan är central i det fortsatta arbetet för att sjukskrivning ska vara ett verktyg i god vård och behandling. Regeringen har gett Socialstyrelsen ökade resurser för detta arbete.

Den stora förändringen är förslaget att Överenskommelsen om en kvalitetssäker och effektiv sjukskrivningsprocess upphör efter 2020, en överenskommelse som första gången träffades 2006 och därefter fortsatt i olika omgångar fram till 2020. SKR och regeringen har varit överens om att på sikt avsluta överenskommelsen. På grund av coronapandemin har regionernas arbete inom ramen för överenskommelsen dock försenats eller delvis stannat av. Av den anledningen justerades årets överenskommelse och en tilläggsöverenskommelse beslutades om i juni. Justeringarna innebär förlängd tid för regionerna att redovisa sina insatser och även hur långt regionerna ska ha kommit i arbetet under 2020¹. Regionerna kommer därmed inte nå riktigt lika långt som det var tänkt i årets överenskommelse, på grund av konsekvenser av pandemin.

Under pandemin har mycket medel gått åt till flera tillfälliga förändringar inom socialförsäkringen för att underlätta för individer som drabbas. Flera åtgärder fortsätter även under hösten. Många individer har blivit sjukskrivna, eller fått annan typ av ersättning från socialförsäkringssystemet.

Frågor om sjukskrivning och rehabiliteringsområdet ur hälso- och sjukvårdens perspektiv besvaras av Cecilia Alfvén tfn 08-452 76 27, avdelningen för vård och omsorg.

¹ Se Tilläggsöverenskommelsen juni 2020. <https://skr.se/halsasjukvard/sjukskrivningochrehabilitering/overenskommelse2020.31179.html>

Barnhälsovården

För 2018–2020 ökade anslaget med 137 miljoner kronor för att öka tillgängligheten i barnhälsovården för grupper som har sämre hälsa och tandhälsa, samt för att förstärka arbetet med information och kommunikation om vaccinationer. Anslaget föreslås minskas med samma nivå 2021 eftersom satsningen tar slut, i enlighet med vad som aviserades i Budgetpropositionen för 2018 (s. 58).

Regeringen föreslår en förstärkning av arbetet genom att tillföra resurser för sociala insatser i socioekonomiskt utsatta områden i syfte att minska och motverka segregation. Anslaget 4:1 Åtgärder mot segregation bör därför ökas med 250 miljoner kronor per år 2021–2023.

Frågor om barnhälsovård besvaras av Tyra Warfvinge tfn 08-452 79 12, avdelningen för vård och omsorg.

Investering i hälso- och sjukvårdspersonal

Regeringen föreslår att det för 2021 fortsatt avsätts cirka 3 miljarder kronor för att stödja regioner och kommuner i deras arbete med kompetensutveckling och kompetensförsörjning i hälso- och sjukvården. Regeringen föreslår att anslaget minskas med 2 miljarder år 2022.

Behovet av specialistsjuksköterskor i både den kommunalt och regionalt finansierade sjukvården är stort och förväntas öka varför fler sjuksköterskor behöver vidareutbilda sig till specialistsjuksköterskor. Regeringen fortsätter satsningen på betald vidareutbildning för sjuksköterskor och föreslår att 500 miljoner kronor avsätts för ändamålet även 2021. Satsningen föreslås vidgas till att även omfatta den kommunala hälso- och sjukvården.

För att öka attraktiviteten att bli specialistsjuksköterska och för att möjliggöra utvecklings- och karriärmöjligheter, däribland karriärtjänster, föreslås en fortsatt satsning på området med 100 miljoner kronor 2021.

Den tidigare satsningen till både kommuner och regioner inom området fortsätter under 2021–2022, satsningen ingår för 2020 i SKR:s överenskommelse med staten om God och nära vård 2020 – En omställning av hälso- och sjukvården. I budgetpropositionen aviseras en kraftig sänkning 2022 från 3 000 till 1 000 miljoner kronor.

Återhämtningsbonus

Regeringen aviserar även en ny satsning för att främja ett hållbart arbetsliv och förbättra arbetssituationen för de anställda inom hälso- och sjukvården. Detta ska kunna ske genom förbättrad arbetsmiljö, nya arbetssätt eller genom att utveckla arbetstidsmodeller som till exempel poängsystem, tidbanker och 3–3-scheman vilket också kan innebära arbetstidsförkortning. För 2021 föreslår regeringen en satsning på 105 miljoner kronor för ändamålet. För 2022 och framåt beräknas 350 miljoner per år.

Formerna för den nya satsningen kring återhämtningsbonusen beskrivs inte.

Frågor om investering i hälso- och sjukvårdspersonal besvaras av Carin Renger tfn 08-452 73 98, avdelningen för vård och omsorg.

Ambulanssjukvården stärks

Regeringen föreslår en satsning på förstärkt ambulansvård för att utveckla den prehospitla vården. Det är avgörande med en väl fungerande sammanhängande vårdkedja för att patienter med akut vårdbehov ska få en snabb, god och säker vård i hela landet. En avgörande del är att det finns en tillräcklig och stabil bemanning och att ambulanspersonalen har rätt kompetens. För att sjuktransporterna ska fungera effektivt behöver även samordningen förbättras. Förslaget innebär en satsning på förstärkt ambulansvård med 100 miljoner kronor från och med 2021.

Frågor om ambulanssjukvården besvaras av Carin Renger tfn 08-452 73 98, avdelningen för vård och omsorg.

Cancervård

Regeringen föreslår i Budgetpropositionen för 2021 att cancervården stärks genom en ökning med 100 miljoner kronor från och med 2021. Regeringens satsning för att stärka cancervården uppgår därmed till 600 miljoner per år 2021–2023.

Tidigare aviserad satsning på cancervården var alltså 500 miljoner kronor per år 2020–2022.

Förutom insatser för att motverka de effekter på cancervården som covid-19-pandemin orsakat ska det pågående arbetet med att öka tillgängligheten, kvaliteten och jämlikheten i cancervården fortsätta. Områden som särskilt ska prioriteras under 2021 är tidig upptäckt av cancer, till exempel genom screening för livmoderhalscancer och tjock- och ändtarmscancer, liksom insatser inom områdena barncancer och rehabilitering. Vidare ska verksamheterna vid regionala cancercentrum och den statliga uppföljningen av cancervården prioriteras.

Frågor om cancer besvaras av Hans Hägglund tfn 072-580 79 45, avdelningen för vård och omsorg.

Läkemedel

I budgetpropositionen anges anslaget för läkemedelsförmånerna med mera för 2021 till samma nivå som 2020. Nivån anges även oförändrad för 2022 samt 2023. Beloppen är inte relevanta eftersom en överenskommelse om finansieringen för 2021 inte finns färdigställd. På senare år har belopp fastställts främst utifrån den prognos för läkemedelskostnaderna som Socialstyrelsen har i uppdrag att ta fram. En sådan prognos beräknas finnas färdigställd i slutet på oktober och förväntas utgöra grund för överenskommelse 2021. Eventuella förändringar med anledning av förslagen i Läkemedelsutredningen kan komma att påverka bidraget (SOU 2018:89). Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen avser att ge TLV i uppdrag att genomföra kostnadsdämpande åtgärder som kan säkra en långsiktig hållbar läkemedelsfinansiering och en samhälls-ekonomiskt effektiv användning av läkemedel. TLV har tidigare gjort bedömningen att det är möjligt att uppnå en besparing på mellan 400 och 800 miljoner kronor under en period på 2–4 år. Regeringen avser vidare att starta en försöksverksamhet för en miljöpremie i förmånssystemet.

Frågor om läkemedel besvaras av Mikael Svensson tfn 08-452 77 35, avdelningen för vård och omsorg.

Kvinnors hälsa

Den pågående satsningen för att stärka förlossningsvården, kvinnors hälsa och neonatalvården är en långsiktig förstärkning av området och regeringen föreslår att satsningen ska öka med 500 miljoner kronor och omfatta 1,5 miljarder kronor 2021 och 2022. År 2023 avslutas satsningen.

En sammanhållen vårdkedja inom förlossningsvården behöver fortsatt utvecklas i hela landet. Kartläggande, kunskapshöjande och uppföljande insatser på området utgör också viktiga beståndsdelar i det fortsatta arbetet inom satsningen.

Satsningen ska bidra till ökad tillgänglighet till och kvalitet i förlossningsvården och annan vård till kvinnor, ett viktigt bidrag till att stärka jämställdheten mellan kvinnor och män.

Frågor inom området kvinnors hälsa besvaras av Eva Estling, tfn 08-452 78 09, avdelningen för vård och omsorg.

Tandvård

Med anledning av covid-19 har många tandvårdspatienter behövt skjuta upp sina tandvårdsbehandlingar. Regeringen har därför beslutat att tillfälligt anpassa bestämmelserna om ersättningsperioderna för de som inte kunnat besöka tandvården under perioden 1 april till 31 augusti 2020. Detta omfattar de tandvårdspatienter som haft en pågående ersättningsperiod den 1 april 2020.

I remissbehandlingen av förslaget ställde sig SKR bakom förslaget, såväl för att värna tandhälsan som för omsorgen om den enskilde tandvårdspatienten. SKR kommenterade dock att vissa regioner redan den 1 september kunde ha svårt att klara det ökade patienttryck som förslaget sannolikt innebär, frånvaron av en mer utförlig analys av alternativa vägval, samt ett resonemang om effekterna för patienter som ännu inte kommit upp i högkostnadsskyddet. I yttrandet framförde SKR även det positiva i att Socialdepartementet identifierat det intäktsbortfall som pandemin inneburit för tandvården och påtalade i sammanhanget behovet av att regionernas tandvård får möjligheter att söka ersättning för ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenser föranledda av covid-19, likväl som hälso- och sjukvården kan göra det.

Frågor om tandvården besvaras av Gunilla Thörnwall Bergendahl tfn 08-452 76 05, avdelningen för vård och omsorg.

Psykiatri

Bidraget till psykiatri för 2021–2022 uppgår till 2 164 miljoner kronor. Det är en ökning med 1 178 miljoner mot förra årets budgetproposition. För 2023 beräknas anslaget minska med 721 miljoner. Anslaget får användas för utgifter för bidrag och statsbidrag för insatser inom psykiatri och psykisk hälsa. Insatserna kommer i huvudsak bestå av uppdrag till myndigheter, bidrag till det civila samhällets organisationer och en överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) inom området psykisk hälsa. Anslaget får även användas för utgifter för forskning inom psykiatri och psykisk hälsa.

SKR välkomnar att regeringen prioriterat upp området psykisk hälsa i budgetförslaget för 2021 och 2022 så att de föreslagna och beräknade anslagen ligger i paritet med anslaget för 2020. SKR ställer sig bakom regeringens bedömning om vilka områden som särskilt bör prioriteras i det fortsatta arbetet för att främja psykisk hälsa och bekämpa den psykiska ohälsan. Särskilt glädjande är att forskning inom psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård lyfts fram som ett område som behöver stärkas och utvecklas.

Frågor om text besvaras av Mikael Malm, 08-452 78 31, avdelningen för vård och omsorg.

Övrig hälso- och sjukvård

Privata utförare ökade bemanningskostnader

För 2020 avsattes 210 miljoner kronor för att regionerna ska kunna omförhandla ingångna avtal med privata utförare som fått ökade bemanningskostnader. Motsvarande nivå föreslås för 2021 och beräknas för 2022. Därefter beräknas anslaget minska med samma belopp då satsningen tar slut.

Förstärkt civilt försvar

Regeringen föreslår att det satsas 450 miljoner kronor 2021 avseende hälso- och sjukvården inom ramen för civilt försvar. Anslaget beräknas ökas med 593 miljoner 2022. För 2023 beräknas 1 093 miljoner, för 2024 beräknas 992,5 miljoner och för 2025 beräknas 1 042,5 miljoner.

Regeringen avser att återkomma med ett förslag till övergripande inriktning för det civila försvaret i den försvarspolitiska propositionen för perioden 2021–2025.

SKR kommentar: SKR lyfte fram i sitt remissyttrande över delbetänkande Hälso- och sjukvård i det civila försvaret SOU 2020:23 att ytterligare statliga medel behöver tillföras regionerna och kommunerna under kommande försvarsbeslutsperiod. Varför denna satsning är positiv.

Frågor om civilt försvar besvaras av Hasse Knutsson tfn 08-452 76 62, avdelningen för vård och omsorg.

Digitalisering

Rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen

Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) får 5 miljoner kronor för att finansiera att myndigheten ska ge ett rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen.

SKR välkomnar att ett än större fokus sätts på juridiken som omgärdar digitaliseringen och uppmanar till att utrymme bereds för att inkludera kommuner och regioners juridiska utmaningar i än större utsträckning.

Frågor om rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen besvaras av Susanne Svanholm tfn 08-452 72 79, avdelningen för digitalisering.

Förvaltningsgemensam digital infrastruktur

Myndigheten för digital förvaltning får ökat anslag om 57 miljoner kronor för förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Anslaget är en omfördelning av medel till DIGG från 29 andra statliga myndigheter.

SKR tolkar omfördelningen som att DIGG:s roll att leda och samordna arbetet med att etablera en nationell digital infrastruktur stärks, men betonar samtidigt att det behövs betydligt mer medel för att få en sammanhängande infrastruktur på plats.

Frågor om förvaltningsgemensam digital infrastruktur besvaras av Louise Callenberg tfn 08-452 74 94, avdelningen för digitalisering.

Kultur och fritid

Regeringen aviserar stimulansmedel för stödjande omställning och återstart inom kulturområdet om en miljard kronor för 2021.

Det är mycket positivt då pandemin gett stora konsekvenser för många olika delar av kultursektorn. Det är viktigt att dessa medel även kan bidra till den lokala och regionala kulturella infrastrukturens omställningsarbete och återstart för att nå målet om kultur i hela landet.

Det statliga utvecklingsbidraget till den kommunala kulturskolan föreslås öka med 100 miljoner kronor under 2021–2023, till ett anslag om totalt 200 miljoner årligen.

Det är positivt med tanke på att det har varit ett stort söktryck på utvecklingsbidragen och dessa har möjliggjort att kommuner haft möjlighet att pröva nya lösningar och arbetssätt för att nå nya målgrupper. SKR vill se mer långsiktiga medel framöver.

Regeringen föreslår även ett ökat anslag med 25 miljoner kronor årligen 2021–2023 för en förstärkning av Skapande skola. Satsningen Stärkta bibliotek förlängs och förstärks med 150 miljoner 2021 och 75 miljoner årligen 2022 och 2023.

Kopplat till Läsdelegationen föreslås ett stöd om 15 miljoner kronor 2021 och 30 miljoner årligen 2022 och 2023 för ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier.

Regeringen aviserar att regional kulturverksamhet tillförs 300 miljoner kronor för 2021. För efterföljande år, från och med 2022, beräknas kultursamverkansmodellen tillföras 150 miljoner årligen, bland annat för fortsatt stöd till den musikaliska scenkonsten.

Efter att tidigare aviserade anslagsminskningar har räknats av innebär det en ökning 2021 (jämfört med 2020 års ingångsnivå) om drygt 200 miljoner kronor till cirka 1,7 miljarder kronor.

SKR har under lång tid framfört att det statliga stödet till regional kultur behöver stärkas och det är positivt att regeringen nu hör sammar detta och särskilt då att de tidigare tidsbegränsade stöden för bland annat den musikaliska scenkonsten permanentas.

Statsbidraget till barn och ungdomsorganisationer föreslås öka med 50 miljoner kronor årligen.

Frågor om kultur och fritid kan ställas till Katrien Vanhaverbeke tfn 08-452 75 15, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Infrastruktur, trafik och landsbygd

Cykeltrafik

Stadsmiljöavtalen ges en tillfällig förstärkning med särskilt fokus på cykel och ökas med 300 miljoner kronor 2021 och beräknas öka med 250 miljoner 2022. Regeringen vill att andelen som reser med cykel ska öka och föreslår också en tvåårig extra satsning som syftar till att stimulera ökad och säker cykling, bland annat i statlig cykelinfrastruktur och i samverkan med civilsamhället med 25 miljoner 2021 respektive 75 miljoner 2022.

SKR anser att det är mycket positivt med satsningar på utökad och säker cykling. Det finns ett stort intresse i Sveriges kommuner och regioner att utveckla trafik- och stadsplaneringen mot mer gång och cykel som en del i omställningen mot mer hållbart resande samt förbättrad folkhälsa. Det finns samtidigt ett ökande intresse från allmänheten för cykling som färdmedel vilket har lett till att behoven av utökad och förbättrad cykelinfrastruktur kraftigt har ökat.

Frågor om cykeltrafik besvaras av Ulrika Palm 08-452 71 65, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Väg och järnvägsunderhåll

Anslaget ökas med 500 miljoner kronor till vägunderhåll 2021 och beräknas ökas med 500 miljoner 2022 respektive 2023 där fokus bland annat är på det finmaskiga vägnätet på landsbygden samt 500 miljoner till järnvägsunderhåll 2021 och beräknas ökas med 500 miljoner 2022 respektive 2023.

SKR anser att det är positivt att utöka satsningar på bättre infrastruktur på vägnätet och järnvägsunderhåll. Vägnätet på landsbygden är centralt för en fungerande arbetspendling med buss och bil i landets glest befolkade områden. Utveckling av godstrafikstråk är en nyckelfråga för hållbar regional utveckling

och tillväxt i hela landet. SKR anser att transportsystemet behöver utvecklas efter landsbygdens behov.

Frågor om väg- och järnvägsunderhåll besvaras av Selda Taner 08-452 78 96 och Sara Rhudin 08-452 75 44, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Kollektivtrafik

Ett anslag om 2 miljarder kronor under 2021 får användas för statsbidrag till kollektivtrafik som organiseras av regionala kollektivtrafikmyndigheter, som ersättning för minskade biljettintäkter till följd av utbrottet av det nya coronaviruset. Fördelningen av ersättningen ska ske baserat på biljettintäkternas storlek i respektive region.

SKR välkomnar stödet, men menar att det är långt ifrån tillräckligt. Stödet behöver vara i paritet med regionernas faktiska förluster och extra kostnader. Resandet med kollektivtrafiken har minskat kraftigt under coronapandemin och de restriktioner som införts för att minska risken för smittspridning har inledningsvis inneburit minskade biljettintäkter om cirka 1 miljard kronor per månad för regionerna. Staten har tidigare skjutit till 3 miljarder för 2020.

Frågor om kollektivtrafik besvaras Sara Rhudin 08-452 75 44, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Landsbygd

Regeringen föreslår därför en förlängning av satsningen på att utveckla företagsklimatet i 39 gles- och landsbygdskommuner samt att ytterligare 70 miljoner kronor tillförs uppdraget under 2021. För 2022 och framåt finns inga aviserade medel för detta ändamål.

Frågor om landsbygden kan ställas till Katrien Vanhaverbeke tfn 08-452 75 15, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Bredband och kommunikation

Anslaget ökas med 1 400 miljoner kronor för att stärka det nationella stödsystemet för bredbandsutbyggnad 2021. För 2022 och 2023 beräknas anslaget öka med 500 respektive 100 miljoner.

Vad gäller den utökade satsningen på bredbandsutbyggnad är det ett mycket välkomnat besked även om den totala satsningen är långt från det behov som Post- och Telestyrelsen beräknat vad gäller offentligt stöd (22 miljarder kronor) för att nå regeringens bredbandsmål 2025. Vidare skriver regeringen i positiva ordalag om de regionala bredbandskoordinatorerna och regeringens Bredbandsforums betydelse för den fortsatta bredbandsutbyggnaden och SKR ser fram emot ett förtydligande kring förlängning av de båda initiativen.

Anslaget ökas med 25 miljoner kronor 2021 och 2022 för att genomföra insatser för att främja en ökad mobil uppkoppling på fjärrtåg. Branschen har, efter regeringens rundabordssamtal, aviserat att ta fram en överenskommelse under 2021–2022 för att förbättra mobil uppkoppling på fjärrtåg.

SKR har deltagit i de runda bordssamtal som har lett fram till en satsning på mobiltäckning på tåg och välkomnar satsningen men vill understryka vikten av fortsatt samarbete och dialog mellan järnvägsoperatörerna och berörda myndigheter.

Frågor om bredband och kommunikation besvaras Michaela Stenman 08-452 72 63, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Elektrifiering och laddinfrastruktur

En stor del av landets godstransporter sker inom samma region. Elektrifiering av relativt korta regionala vägtransporter har därmed stor potential att bidra till att uppnå miljö- och klimatmål. Regeringen föreslår därför ett stöd till regionala elektrifieringspiloter med laddinfrastruktur för tunga fordon. Även tankinfrastruktur för vätgas ingår i satsningen. För detta ändamål ökas anslaget med 500 miljoner kronor 2021. För 2022 beräknas anslaget öka med 550 miljoner och för 2023 med 0 kronor. Anslaget får användas för utgifter för stöd till publika stationer för snabbbladdning av elfordon för tillgänglighet längs större vägar samt infrastruktur för elektrifiering av tunga transporter genom statisk laddning eller tankning. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till stödet.

SKR välkomnar satsningarna på utbyggnad av laddinfrastruktur. Elektrifieringen av transporter är en viktig del i omställningen och möjliggör för transportsektorn att minska sina klimatpåverkande utsläpp i snabbare takt. Det finns stora delar av Sveriges vägnät, inte minst i norr, där det inte självklart finns marknadspotential för snabb utbyggnad av laddinfrastruktur där statligt stöd kan vara till stor nytta.

Frågor om infrastruktur besvaras av Ulrika Palm 08-452 71 65, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Energieffektivisering

Anslaget för energieffektivisering minskar med 55 miljoner kronor i samband med att medel för energi- och klimatrådgivning tillförs annat anslag (se ”Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus”).

Anslaget har justerats från 203 miljoner kronor i beslutad budget 2020 till 28 miljoner med hänvisning till att medel för energi- och klimatrådgivning tillförs annat anslag. Detta anslag är föreslaget till 120 miljoner, vilket gör att anslaget minskar med 55 miljoner.

Anslaget får användas för utgifter för insatser för informationspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder. Neddragningen påverkar indirekt kommuner och regioner då det finns ett stort behov av denna typ av åtgärder för att växla upp energieffektiviseringsarbetet.

Frågor besvaras av Saija Thacker tfn 08-452 70 05 eller Andreas Hagnell tfn 08-452 78 66, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Försvar och samhällets krisberedskap

Det statsbidrag som MSB hanterar där kommuner kan söka medel för förebyggande åtgärder mot ras, skred, översvämningar och andra naturolyckor minskas från cirka 75 miljoner kronor 2020 till 24 miljoner 2021 i budgeten. Samma belopp föreslås för 2022 och 2023.

Frågor om klimatanpassning besvaras av Emilie Gullberg tfn 08-452 73 50, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Skydd mot olyckor

Som tidigare aviserats ökas Kommunalteknisk utjämning med 45 miljoner kronor från och med 2021. Ökningen är för att kompensera förslaget om att kontinuerligt upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten, i enlighet med propositionen En effektivare kommunal räddningstjänst (prop. 2019/20:176). Kravet på kontinuerlig övergripande ledning föreslås gälla från och med 2022.

SKR ser positivt på att kommunerna från och med 2021 kompenseras för det utökade kravet på kontinuerlig övergripande ledning.

Frågor om kommunal räddningstjänst besvaras av Johan Gert tfn 08-452 77 41, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Civilt försvar

Regeringen avser att den 30 september presentera en försvarspolitisk proposition för 2021–2025. I syfte att stärka och återuppbygga det civila försvaret föreslår regeringen i budgetpropositionen att området tillförs 1 miljard kronor 2021, 1,5 miljarder 2022, 2,5 miljarder 2023, 3 miljarder 2024 och 3,8 miljarder 2025.

För 2021 sker ingen ökning av ersättningen till kommuner eller regioner för arbetet med krisberedskap eller civilt försvar utifrån Lagen om extraordinära händelser (LEH), eller utifrån Lagen om skydd mot olyckor (LSO).

Frågor om krisberedskap och civilt försvar besvaras av Markus Planmo 08-452 79 65, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad, och frågor om befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap besvaras av Johan Gert tfn 08-452 77 41, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Bostadsförsörjning, byggande och stadsutveckling

Behovet av hyresbostäder som fler hushåll har möjlighet att betala är enligt regeringen fortsatt stort. Därför föreslås anslaget till investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande öka med 1 100 miljoner kronor 2022 och med 1 900 miljoner 2023.

Regeringen föreslår att anslaget för sanering och återställning av förorenade områden ökas med 350 miljoner kronor 2021 för stärkt saneringsarbete. Anslaget beräknas öka med 200 miljoner 2022.

Regeringen vill minska trafikens miljöpåverkan, främst i städerna. Stadsmiljöavtalen, som ska främja hållbar stadsutveckling och hållbara transporter i städer, ges därför en tillfällig förstärkning med särskilt fokus på cykel. Anslaget Utveckling av statens transportinfrastruktur ökas med 300 miljoner kronor 2021 och beräknas öka med 250 miljoner 2022.

Kommunerna har ett stort behov av särskilda boenden inom olika kategorier och stöd i form av tillgång till fler försöks- och träningslägenheter, därför är den särskilda äldreomsorgssatsningen välkommen men inte tillräcklig. Ramen för investeringsstöd till äldreboenden (såväl särskilda boendeformer som vanliga äldreboendestäder) behöver höjas. Det ökade anslaget till investeringsstöd för hyres- och studentbostäder är också välkommet, men inte heller det tillräckligt för att möta ett minskat bostadsbyggande, åtgärda den stora bristen på bostäder i många kommuner och tillförsäkra alla en godtagbar bostad. Vad gäller stödet till energieffektivisering och renovering så kan även kommunernas bostadsförvaltningar och -bolag få del av detta. Däremot omfattas inte verksamhetslokaler- och verksamhetsbyggnader, såsom skolor och omsorgslokaler, vilket SKR beklagar då behoven även här är stora. För att få till stånd en rejäl omställning av städernas transportsystem i hållbar riktning och för att åstadkomma en hållbar stadsutveckling krävs fortsatta kraftfulla satsningar på samtliga transportslag utom bilresande. Kollektivtrafiken dras för närvarande med mycket stora underskott till följd av coronapandemin och här behövs ytterligare stöd från staten.

Frågor om satsningarna besvaras av Jan-Ove Östbrink tfn 08-452 71 05, Saija Thacker 08-452 70 05, Sara Rhudin, 08-452 75 44, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö, energi och livsmedel

Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus

Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer. Regeringen bedömer att det krävs stora investeringar för dessa ändamål inom det befintliga byggnadsbeståndet. Anslaget ökas med 900 miljoner kronor 2021, 2,4 miljarder kronor 2022 och 1 miljard 2023.

Även kommunernas bostadsförvaltningar och bolag har möjlighet att få del av stödet. Däremot omfattas inte verksamhetslokaler och verksamhetsbyggnader, såsom skolor och omsorgslokaler.

Frågor om satsningen besvaras av Jan-Ove Östbrink tfn 08-452 71 05, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Energi och miljö

Klimatklivet utökas något och förlängs till 2026, och satsningen på lokal och regional energi- och klimatrådgivning förlängs till 2023 med 120 miljoner kronor per år. Samtidigt minskas anslaget för Insatser för energieffektivisering för

informationsspridning, utveckling och spridning av verktyg och metoder (Utgiftsområde 21, 1:2) med 55 miljoner, vilket indirekt påverkar kommuner och regioner.

Anslaget för gröna och trygga samhällen föreslås öka till 150 miljoner kronor 2021 och med 200 miljoner 2022. Anslaget upphör 2023.

Anslaget för ras- och skredsäkring och klimatanpassning längs Göta älv föreslås höjas tillfälligt under 2021 och 2022.

Ökade satsningar föreslås på skötsel och förvaltning av skyddad natur för biologisk mångfald och friluftsliv med 400 miljoner kronor. Återvätning av tidigare torrlagda våtmarker föreslås få drygt 300 miljoner under både 2021 och 2022 och Naturnära jobb föreslås 47 miljoner i ökade anslag 2021.

Anslaget för sanering av förorenade områden föreslås utökas från 899 till 1 147 miljoner kronor. 12,5 miljoner av det utökade anslaget 1.4 ska gå till kommunernas kostnader för att rapportera statistik om kommunalt avfall till EU.

Naturvårdsverket får ett öronmärkt anslag för vägledning inom cirkulär ekonomi de kommande tre åren om 10 miljoner kronor per år.

Naturvårdsverkets arbete med digital spårbarhet för avfall tillförs 10 miljoner kronor under 2021. Det införs inga särskilda medel i anledning av regeringens förslag om att kommunalisera producentansvaret för returpapper.

Anslaget för Klimatbonusbilar utökas för både 2020 och 2021: Bonusen för nollutsläppsbilar och malus för utsläpp ska justeras upp från 1 april 2021.

För att ge långsiktiga förutsättningar för ökad produktion av hållbara drivmedel höjs reduktionsnivåerna inom reduktionsplikten successivt till 2030, förlänger tillfälligt stödet till biogasproduktion för fordonsgas. Stöd ges även till regionala elektrifieringspiloter med laddinfrastruktur för tunga fordon.

Stöd till solceller för kommuner och företag förlängs under 2021, med en sänkt stödnivå på 10 procent.

Frågor om energi och miljö besvaras av Andreas Hagnell tfn 08-452 78 66, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Livsmedel

Livsmedelsstrategin är i fokus då anslaget till Livsmedelsverket ökas med 19 miljoner kronor per år 2021–2023 för att genomföra ett förenklingspaket. Det omfattar en likvärdig livsmedelskontroll och utvecklad samverkan och samråd i beslutsprocessen samt utveckling av tillståndsprovning, vilket kommer ha bäring på de kommunala kontrollmyndigheternas verksamhet.

Beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet tillförs medel som del av satsningen på totalförsvaret, 29 miljoner kronor från och med 2021. Det får användas för utgifter för planering och andra åtgärder, inklusive stöd för investeringar hos statliga myndigheter och bidrag till kommuner och regioner, som stärker förmågan inom områdena livsmedels- och dricksvattenförsörjning under höjd beredskap.

Frågor om livsmedel besvaras av Maja Högvik tfn 08-452 76 71, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

Avtalsrörelsen 2019 var av begränsad omfattning. Under året tecknades endast 21 kollektivavtal om löner och allmänna villkor. Avtalen omfattade cirka 130 000 anställda. De treåriga kollektivavtal som träffades inom industrin 2017 utgjorde överlag kostnadsnorm även för de avtal som träffades under 2019. Avtalsförhandlingarna våren 2020 har skjutits upp till hösten 2020 på grund av den svårförutsägbara ekonomiska situationen och praktiska problem till följd av sjukdomen covid-19.

Frågor om lönebildning besvaras av Tor Hatlevoll tfn 08-452 79 69, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Målet för utgiftsområdet är att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå:

- Sjukfrånvaron ska inte variera mer än inom ramen för normala säsongsvariationer.
- Osakliga regionala skillnader i sjukfrånvaron ska inte förekomma.
- Skillnaden i sjukfrånvaron mellan kvinnor och män ska minska.

Sjukfrånvaro

Den pågående pandemin påverkar i viss utsträckning sjukpenningtalet. Pandemin har lett till ett ökat antal ansökningar om sjukpenning under våren 2020. Under den mest akuta perioden av pandemin i mitten av april var antalet ansökningar om sjukpenning mer än dubbelt så många som motsvarande period 2019.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att minska effekterna av utbrottet av sjukdomen covid-19. Inom utgiftsområde 10 har staten tagit över arbetsgivarens kostnader för sjuklön helt för perioden april–juli 2020 och delvis för augusti och september. Individer har fått kompensation för karensavdrag. Egenföretagare har fått ersättning för karensdagar och kravet på läkarintyg har skjutits från den 8:e dagen till den 15:e dagen i ett sjukfall. Det har införts tillfälliga undantag vad gäller bedömning av sjukskrivnas arbetsförmåga mot ett normalt förekommande arbete vid rehabiliteringskedjans dag 180 och dag 365 när vård eller rehabilitering har försenats till följd av effekter av pandemin. Personer som tillhör riskgrupper har fått möjlighet att i vissa fall kunnat stanna hemma med förebyggande sjukpenning under en begränsad period.¹ Nytt är också att covid-19 ses som en arbetsskada enligt socialförsäkringsbalken om övervägande skäl talar för att sjukdomen har ådragits i arbetet.

Analys – underliggande bekymmersamma förhållanden

Regeringen konstaterar att det finns brister i den ekonomiska tryggheten och stödet till individen. Mot bakgrund av de brister som presenterats i betänkandet En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (SOU 2020:6) kan regeringen konstatera att Försäkringskassan behöver säkerställa att kvaliteten i ärenden om avslag på ansökan om sjukpenning från dag 180 i sjukperioden är hög, att utredningarna i dessa ärenden är tillräckliga samt att besluten är väl underbyggda och begripliga. Regeringen bedömer även att Försäkringskassans pågående arbete för att utveckla handläggningen och sitt samordningsuppdrag är mycket viktigt för att ge individen stöd att komma tillbaka till arbete.

SKR har, i remissvar, framfört i stort samma ståndpunkter som de som framförs i budgetpropositionen. Förbundet har även framfört att Försäkringskassan behöver i högre omfattning samverka med arbetsgivare vid bedömning av behov av arbetslivsinriktad rehabilitering.

En tryggare sjukförsäkring

Utredningen om en trygg sjukförsäkring med människan i centrum har lämnat två betänkanden: En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för individen (SOU 2020:6) och En sjukförsäkring anpassad efter individen (SOU 2020:26). I betänkandena föreslås flera åtgärder för att säkerställa en mer ändamålsenlig och rättssäker sjukförsäkring. De har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

I propositionen föreslås lagändring vad gäller **särskilda insatser för personer med tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning**. Försäkringskassan ska inte längre betala ersättning för kostnader för anställning för den som får tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning och som får lönebidrag för anställning eller får en anställning hos Samhall.

Förslaget är en regelförenkling och bedöms inte påverka arbetsgivare inom kommun- och regionssektorn.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Tina Eriksson tfn 08-452 77 27, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Inkomstpensionstillägg

Propositionen föreslår att ett inkomstpensionstillägg införs från och med den 1 februari 2021 (genomslag i utbetalningarna från den 1 september 2021). Tillägget ska utbetalas med upp till 600 kronor per månad för pensionärer som har en inkomstgrundad allmän ålderspension på mellan 9 000 och 17 000 kronor per månad. Inkomstpensionstillägget är utformat så att det inte ska påverka andra förmåner som garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.

SKR konstaterar att eftersom regleringen om inkomstpensionstillägg finansieras via statsbudgeten innebär förslaget att det svenska pensionssystemet i mindre utsträckning än tidigare kommer att vara autonomt i förhållande till statsbudgeten. Inkomstpensionstillägget leder också till minskade inkomstskillnader mellan

pensionen för dem som har helt inkomstbaserad pension och dem som har pension baserad på pensionssystemets grundskydd. Detta innebär ett avsteg från livs-inkomstprincipen som SKR ställt sig bakom. För kommuner och regioner kan en ökad pensionsnivå innebära viss ökning av skatteintäkter och viss minskning av utgifter.

Skattesänkning för personer över 65 år

Skattesänkningen föreslås från den 1 januari 2021. Den sänkta skatten ska ske genom en förstärkning av det förhöjda grundavdraget. För en person över 65 år med en månadsinkomst på 21 000 kronor innebär förslaget en skattesänkning på drygt 800 kronor per år. Den offentligfinansiella effekten av förslaget är 2,3 miljarder kronor.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Ossian Wennström tfn 08-452 79 17 och Victoria Bergner tfn 08-452 75 07, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Återhämtningsbonus

Arbetsituationen för de anställda inom hälso- och sjukvården samt äldreomsorgen behöver bli bättre. Regeringen avser därför att införa ett statsbidrag (återhämtningsbonus) för att främja ett hållbart arbetsliv inom hälso- och sjukvården. Det kan ske genom förbättrad arbetsmiljö, nya arbetsätt eller genom att utveckla arbetstidsmodeller som till exempel poängsystem, tidbanker och 3-3-scheman vilket också kan innebära arbetstidsförkortning. För 2021 föreslår regeringen att 195 miljoner kronor avsätts som ska användas inom omsorgen. Regeringen avsätter även 195 miljoner år 2021 respektive 650 miljoner 2022 och 2023 för äldreomsorgens personal. Villkoren för respektive återhämtningsbonus framgår inte i budgetpropositionen.

Säkra tillgång på skyddsutrustning

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen genomfört inköp av skyddsutrustning och annan materiel under coronapandemin för att säkra tillgången till skyddsutrustning och annan materiel eftersom kommuners och regioners egen kapacitet inte räckt till. För att säkra den nationella tillgången till skyddsutrustning och annan materiel under den pågående coronapandemin och möjliggöra Socialstyrelsens lagerhållning av skyddsutrustning och annan materiel föreslår regeringen att anslaget tillförs 122 miljoner kronor 2021.

Frågor om Arbetsmiljö besvaras av Gunnar Sundqvist, tfn 08-452 71 08, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet

Regeringen tillsatte i mars 2020 en kommission för jämställda livsinkomster (dir. 2020:22) som ska lämna förslag som syftar till att långsiktigt öka den ekonomiska jämställdheten mellan kvinnor och män. De förslag som lämnas av

kommissionen ska inte påverka den svenska arbetsmarknadsmodellen och arbetsmarknadens parter ansvar för lönebildningen. Kommissionen ska slutredovisa sitt uppdrag i december 2021.

Regeringen aviserar fortsatt stöd till arbetet med jämställdhetsintegrering på lokal och regional nivå, bland annat med fokus på delmålen om ekonomisk jämställdhet och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Arbetet med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen är viktigt för att åstadkomma jämställda löner och ett jämställt arbetsliv. Samtidigt finns det tecken på att lagstiftningen inte efterföljs. En särskild utredare kommer att under hösten 2020 lämna förslag på åtgärder för att säkerställa efterlevnad av bestämmelserna om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen.

SCB har regeringens uppdrag att genomföra en pilotstudie (A2019/01121/JÄM) för att pröva ett nytt upplägg för undersökningen av tidsanvändning bland kvinnor respektive män (den s.k. Tidsanvändningsstudien). Uppdraget redovisas i december 2020. Utifrån resultaten från pilotstudien avser regeringen att besluta om huruvida tidsanvändningsundersökningen ska genomföras under 2021. Undersökningen ger underlag för uppföljning av hur det obetalda hem- och omsorgsarbetet fördelas mellan könen.

Vården för sexualbrottsutsatta och personer som utsatts för könsstympning behöver utvecklas, såväl för dem som söker akut vård som för dem som söker vård senare i livet för tidigare utsatthet. Förslagen i SKR:s nationella kartläggning Vården vid sexuellt våld – Nuläge och framåt (2020) kan vara en utgångspunkt i arbetet. Även vården till barn som utsatts för sexuella övergrepp, inklusive incest, behöver utvecklas.

Arbetet med en ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa fortsätter.

Regeringen avser att presentera ett samlat åtgärdsprogram för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt hedersrelaterat våld och förtryck för perioden 2021–2023. Regeringen avser också att återkomma med åtgärder utifrån betänkandet Att bryta ett våldsamt beteende (SOU 2018:37) som bland annat innehåller förslag om kommunernas ansvar för återfallsförebyggande insatser.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Charlotta Undén tfn 08-452 71 62 och Magnus Jacobsson tfn 08-452 74 23, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Gymnasieskola och yrkesutbildning

Det så kallade Äldreomsorgslyftet föreslås breddas och förlängas fram till 2023. Satsningen föreslås vidgas till att omfatta samtlig personal inom äldreomsorgen och ytterligare 1,7 miljarder kronor avsätts för 2021. För 2022 föreslås 510 miljoner och för 2023 föreslås 210 miljoner. Regeringen avser även att inom ramen för Äldreomsorgslyftet skapa förutsättningar för att stärka kompetensen hos första linjens chefer. Från 2021 får första linjens chefer som arbetar inom vård och omsorg om äldre möjlighet att utbilda sig på arbetstid.

Proposition om skyddad yrkestitel för undersköterska

Regeringen förbereder en proposition med förslag om att undersköterska blir en skyddad yrkestitel.

Regeringen föreslår att statsbidraget för regionalt yrkesvux utökas med 1 013 miljoner kronor till totalt cirka 3 300 miljoner för 2021 och beräknar att det kommer att utökas med 1 313 miljoner för 2022, så att kommunerna ges möjlighet att anordna fler av de utbildningsplatser de planerat och ansökt om medel för. Med den utökade budgeten beräknar regeringen att kommunerna kommer att kunna erbjuda ytterligare 15 500 statligt finansierade utbildningsplatser inom yrkesutbildning för vuxna. Tillsammans med tidigare beslutade satsningar på yrkesvux innebär det sammanlagt 63 500 statligt finansierade platser under 2021 enligt det regelverk som börjar gälla den 1 januari 2021, där staten finansierar sju platser av tio och kommunerna tre.

Regeringen föreslår att medel motsvarande ytterligare 1 100 nya årsplatser tillförs yrkeshögskolan 2021 som därmed kommer omfatta sammanlagt 50 000 årsplatser 2021. För 2021 innebär detta 72 miljoner kronor och 42 miljoner föreslås avsättas för studiemedel. För 2022 och 2023 beräknas ytterligare 360 respektive 350 miljoner tillföras exklusive kostnader för studiemedel, vilket motsvarar en ökning med omkring 5 600 respektive 5 500 årsplatser dessa år.

Regeringen föreslår också en satsning på ytterligare 100 miljoner kronor för 2021 kopplat till korta och flexibla utbildningar i form av kurser och kurspaket. Det beräknas räcka till utbildning för cirka 6 000 studerande. Till detta kommer 50 miljoner för studiemedelskostnader.

Riktad satsning för förbättrad svenska i äldreomsorgen

Regeringen föreslår en riktad satsning för att förbättra yrkessvenskan hos personal inom äldreomsorgen, till exempel vårdbiträden och undersköterskor, som saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket för det yrke de utövar. Satsningen beräknas omfatta 31 miljoner kronor per år 2021 och 2022. Stödet bör kunna gå till såväl befintliga som nya insatser.

Förbättrade möjligheter till studiestöd högre upp i åldrarna

Regeringen vill se förbättrade möjligheter att vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna och avser att återkomma med sådana lagförslag i fråga om studier som bedrivs från och med 2022. I budgetpropositionen för 2021 föreslås att medel avsätts för höjda åldersgränser för rätt till studiemedel och studiestartsstöd samt ändrade återbetalningsregler. Förslagen om höjda åldersgränser beräknas kosta 119 miljoner kronor årligen medan förslagen om förändrade återbetalningsregler beräknas ge en besparing på 62 miljoner.

Frågor om Gymnasieskola och yrkesutbildning besvaras av Katarina Storm Åsell tfn 08-452 75 95, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Högre utbildning och universitetsforskning

För att öka tillgången till högre utbildning i hela landet görs en satsning på lärcentrum under perioden 2021–2023 samtidigt som ytterligare medel för att skapa effektivare strukturer och ge bättre tillgång till distansutbildning tillförs.

De särskilda satsningarna på livslångt lärande och omställning samt på korta kurser för personer med tidigare arbetslivserfarenhet som gjordes under våren utökas och förlängs. Medel avsätts också för att utreda möjligheterna att skapa fler vägar till vårddyrkena.

Tidigare beslutade satsningar på bristyrkesutbildningar fortsätter samtidigt med en bredare utbyggnad av antalet utbildningsplatser under åren 2021–2025. Även forskningsanslagen höjs för att bibehålla utbildningens forskningsanknytning och tillgången till disputerade lärare.

Frågor om Högre utbildning och universitetsforskning besvaras av Anna-Clara Olsson tfn 08-452 76 47, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Sektionen för ekonomisk analys

Niclas Johansson

Jonathan Fransson

Bilagor

Bilaga 1: Extra tillskott 2020 till regionerna som aviserats/beslutats under 2020

Bilaga 2: Arbetsgivaravgifter för REGIONER år 2020 och preliminärt för år 2021